

ձեռնութեամբ կազմուած ժողովներում բանաւոր և գրաւոր կերպով ներկայացրեց ճեմարանիս բարոյական և նիւթական դրութիւնը, խնդրելով ազգային միակ բարձրագոյն կրթական այս հիմնարկութեան նիւթական ապահովութեան լուրջ աջակցութիւն, գոնէ մինչև Լուսաւորչի նոր դահակալի մուտքը Մայր Աթոռ։

Ժողովականները ամեն տեղ խոստացել են իւրեանց նիւթական օգնութիւնն ու աջակցութիւնը։

Ա. Մնացականեան,

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

— Թիֆլիսի նահանգապետի կարգադրութեամբ Թիֆլիսում փակուած է հայերէն «Անկախ Մամուլ» լրագիրը. տպարանը կնքուած է և տառերը գրաւուած։

— Թիֆլիսում առաջիկայ փետրուարից հրատարակուելու է հայերէն շաբաթաթերթ «Սարաղան» անունով, պատկերազարդ, Տէր Մկրտչեանի խմբագրութեամբ։

— Մօտ ապագայում Թիֆլիսում Գիւտ քահ. Աղանեանը մտադիր է հրատարակել մի ամենօրեայ թերթ «Հայրենիք» անունով։

— Այս յունուարից լոյս կտեսնի Թիֆլիսում նկարիչ Գարեգին Լևոնեանի խմբագրութեամբ հայերէն առաջին գեղարուեստական ամսագիրը «Գեղարուեստ» անունով։

— Այս յունուարի 26-ին լրանում է մեր առաջին մանկական ամսագիր «Աղբիւրի»-ի 25 ամեակը. այդ առթիւ Թիֆլիսում, «Աղբիւր»ի խմբագիր Տիգրան Նազարեանի ընկալարանում կլինեն յոբելեանական հանդէսներ։

— Վերջին ժամանակները մեր ազգային թատրոնական ազգատ ըէպէրառուարը ստուարացաւ մի քանի նոր ինքնուրոյն պիէսներով, որոնց թւումն են նորերս Թիֆլիսի հայոց թեմի վրայ ներկայացրուած «Սպանուած Աղաւնին» Նար-Գոսի (համանուն լէպիկից վերածած) և «Կարմիր Մարգ» Սահառունու։

— Աւ. Ահարոնեանը պատրաստում է մի նոր պիէս «Աւթուհի» անունով, որ պիտի ներկայացուի Թիֆլիսում հայ թատրոնի յիսնամեակին: Պատրաստում է մի պիէս նաև Վ. Փափաղեանը «Այնտեղ» անունով, որ ներկայացուելու է Բաքուում:

— Դերասանուհի Սաթ. Զմշկեանի թաղման օրը նախկին դերասան Ս. Սաֆրաղեանը հանդիսաւոր խօսք է տուել իւր Արամազդ օրդու անունով 5000 ռ. նուիրել Թիֆլիսում կառուցուելիք հայոց սեպհական թատրոնի համար:

Սաֆրաղեանի օրինակին հետեւել է Ս. Նունուֆարեանը նուիրելով մէկ հազար ռ.: Խրախուսանքի արժանի քայլեր:

— Պետերբուրգում լոյս է տեսել հայերէն երգիծաբանական՝ վերջերս դադարած «Սափրիչ»-ի միացեալ № 11 և 12:

— «Բազմավէպը» յայտնել էր, որ «Նրուսաղէմայ ձեռագրաց մէջ գտնուած է Լևոն Գ.-ի (1270—1289) Կեռան թագուհոյն և չորս զաւակներու խմբանկարը»:

Այժմ այդ նկարը հրատարակուած է «Անահիտ» թերթի մէջ, մեր միաբանակից Տ. Մետրոպ. վ. Տ. Մովսիսեանի բացատրական յօդուածով: Գարեգին վարդ. Յովսէփեանը 1901 թ. Լումայի մէջ հրատարակել է նոյն թագաւորի պատկերը այն օրինակից, որ պահուած է Մ. Աթոռի թանգարանում: Այդ պատկերն ևս ժամանակակից նկարչի գործ է և ներկայացնում Լևոն Գ. -ին որպէս թագաժառանգ:

— Մօտ օրերս վախճանուել է Պարտիզակի բարձր. վարժարանի երաժշտութեան ուսուցիչ երիտասարդ հայ արուեստագէտ Տիգրան Տ. Անդրէասեանը, որու տաղանդին վրայ արուեստին դիտակից բոլոր եւրոպացի և ամերիկացի այցելուներ հիացում կ'յայտնէին:

— Այս ձմեռ Վաղարշապատում բացուեցան՝ Բաքուի կուլտուրական ընկ. ճիւղը, կիրականօրեայ դպրոց և մանր վարկի լիոյսատու գանձարան՝ երեք հասարակական օգտակար գործոններ: Զեռնարկողները տեղիս երիտասարդ ինտէլիգէնտ ուժերն են:

— Զրօրհնեաց տօներին միաբանակից շնորհալի երաժշտագէտ հայր Կոմիտաս վարդապետը ձեմարանի դաստիարակ պ. Վահան Տէր Առաքելեանի (թէնոր) հետ գնաց Իգդիր, տեղական ուժերի կողմից հրաւիրուած լինելով դասախօսութիւն կարդալ հայկական երաժշտութեան մասին և կոնցերտ տալ: Արժանապատիւ երաժշտագէտը մեծ յաջողութիւն է ունեցել թէ՛ ա-

առջի և թէ՛ երկրորդ մասերում: Սօլօ երգել են ինքը հ. Կոմիտասը և պ. Տէր Առաքելեանը՝ դասախօսութիւնը, ղեկը մըրը նելի և համեմուած ժողովրդական երաժշտութեան սիրուն կտորներով, մեծ հետաքրքրութիւն է շարժել հասարակութեան մէջ:

— Լսում ենք, մեծ պատի վերջին շաբաթները նոյն հայր սուրբը հրաւիրուած է Բաքու դասախօսելու և կոնցէրտ տալու: Իսկ Չատիկ տօներին արժան. երաժշտագէտը մտադիր է նոյնն անել Էջմիածնում և Երևանում:

— Ամսոյս 10-ին Ֆրայբուրգում վախճանուեց Ատրաք-բուրգի համալսարանի ուսուցչապետ Լ. Հիւքշմանը: Հանգուցեալը աղանաւոր գիտնական էր և հմուտ լեզուագէտ. յատկապէս մասնագէտ էր հայերէնի, որի դասախօսն էր նա հաւմալսարանում տասնեակ տարիներ: Նա ունի հայերէն յայտնի ուսումնասիրութիւններ և նորա մահուամբ մեր կորուստը շատ մեծ է: Հետեւեալ անդամ կտանք նրա կենսագրականը:

— Կաթողիկոսական ընտրութիւնը ընդհանուր հետաքրքրութիւն է յառաջ բերել թէ՛ հայկական և թէ՛ ռուսական մամուլում: Այդ առթիւ պարբերաբար յօդուածներ են երեւում «ԶՄ», «Закавказье», «Приазовский Край», «Надежда» թերթերում:

— Պետերբուրգում այս յունուարի 3-ից սկսած բացուած էր «Ժողովրդական համալսարանների գործիչների համառուսական համագումարը», որ նպատակ ունի հաստատուն հիմքերի վրայ դնել այս վերին աստիճանի օգտակար ժողովրդական կրթական հաստատութիւնները:

— Յունուարի 9-ին Պետերբուրգում, Տէնիշէլսկու թատրոնական դահլիճում մի դրական երաժշտական երեկոյթով տօնուել է կոմս Լ. Տոլստոյի 80 ամեակը: Երեկոյթին խօսել են տղանաւոր ռուսներ ու դաշնամուրի աջակցութեամբ նուագել է «Կրէյցերեան Սօնատը»-ը յայտնի հայ ջութակահար Յովհաննէս Նալբանդեանը:

— Առաջիկայ մայիսի 4-ին Թիֆլիսում տօնուելու է գրականագէտ Լէօն 25 ամեայ յոբելեանը: Այդ մասին կազմուած կոյ առանձին յոբելեանական յանձնաժողով:

— Թիֆլիսում մի քանի ինտէլեգէնտ կանայք մտադիր են կազմել «Երեխաների կլուբ», ուր երեխաների համար պէտք է կազմակերպեն դասողան մանկական խաղեր և ղուարճութիւններ: Համակրելի ձեռնարկութիւն:

— Մօտերս Մոսկուայում վախճանուած հայ բանաստեղծ-մանկավարժ Ամբաստ Շահաղիղը, լրագրերի ասելով թողել է մօտ 150 հազար ռուբլու մի խոշոր ժառանգութիւն, որի աղբոս-գում գործադրութեան համար, նոյն լրագրերի հիման վրայ, նա պէտք է թողած լինի և մի օրինական կտակ, որ դժբախտաբար մինչև օրս հրապարակ ելած չէ և որի գոյութեան մասին այժմ կասկածներ կան: Խօսում են, որ Շահաղիղը իւր կտակի մասին ժամանակին տեղեկացրած պէտք է լինի կաթուղիկոսական վեհարան և Պօլսի պատրիարքարան: Եթէ հանգուցեալ բանաստեղծի կարծեցեալ կտակը չգտնուի, օրինական ճանապարհով նորա թողած հարստութեան ժառանգ են հանդիսանում նորա մօտիկ ազգականները:—Ցանկալի էր մեր մէջ կանոնաւորել առհասարակ կտակների գործը:

— Պօղոս Նուբար իրաւայի 40,000 ռսկի նուերից Գահիրէի աղբային վարչութիւնը որոշել է 15,000 ռս. յատկացնել Գալլստեան վարժարանին, իսկ 25,000 ռսկու տոկոսով ընդունակ ուսանողներ պահել եւրոպական համալսարաններում:

— Փարիզի «Հայ Աշխատաւորաց Միութեան» ընկերութեան նախաձեռնութեամբ յունուարի սկզբներում այնտեղ կայացել է մի ժողովրդական դատախօսութիւն, յատկապէս նուիրուած նորոգ հանգուցեալ կաթուղիկոս Մկրտիչ Ա.-ին: Գատախօս պ. Խ. Մ. երեք շրջանի բաժանելով Հայրիկի կեանքը՝ Խրիմեան իւրև վարդապետ, Խրիմեան իւրև պատրիարք և Խրիմեան իւրև կաթուղիկոս, ծանրացել է առաջին շրջանի վրայ և զրուատել է հանգուցեալ կաթուղիկոսի ժողովրդական գործունէութիւնը:

— Յունուարի 19-ին, Լիոսաբոնում, չարագործների հրատապ գնդակներին զոհ են գնացել Փորթուգալիայի թագաւորն ու գահաժառանգը:

— Օրինակելի բարեգործութիւն. Ի յիշատակ նորերս Բաբուում վախճանուած յայտնի քաղաքացի Արտ. Բողդ. Ղորղանեանի, նորա որդի Աղէքսանդր Ղորղանեանցը Բաքուի հայոց կալատուր. ընկերութեան նուիրաբերել է միանուագ 10,000 ռուբլի, որպէս զի այդ գումարով ընկերութիւնը բանայ Գիրք գիւղում գիւղական երկդասեան դպրոց, որի ապահովութեան համար քարեգործ Ղորղանեանը կապել է բացուելիք դպրոցին նաև առանձին տարեկան 1,500 ռուբլի: Դպրոցը կոչուելու է հանգուցեալի անուամբ: Հանգիստ հանգուցեալի ոսկորներին և պատիւ նորա արժանաւոր ժառանգին:

— Անմահ Աբովեանի «Վեբ Հայասանի» երկի նոր, ժողովրդական էժանագին հրատարակութեան համար Բաքուեցի

Նաֆթատէր Դ. Բ. Աւան-Իւզըաշեանը նուիրաբերել է Բաքուի հայոց կուլտուր. ընկերութեան մէկ ճազար ռուբլի: Խրախուսանքի արժանի ձեռներեցութիւն. այժմ, քան երբեկոյ՛է, մեծ կարիք կայ մեր զրահանութեան զոհարները ժողովրդականացնել:

— Կովկասեան Հայոց Բարեգործական րնկերութիւնը, լրագրերի ասելով, վերականգնուած է ո՛չ միայն իւր նախկին (1881—1886), այլ և աւելի ընդլայնած ծրագրով: Այդպիսով ուրեմն Թեֆլիսի հայոց բարեգործ. ընկերութեան վերջին ընտրուած վարչչներն նախաձեռնութեամբ կազմուած ու մշակուած նոր կանոնադրութիւնը ընդունուած և հաստատուած է լիովին նահանգական այն ատեանի կողմից, որ ունի այժմ պաշտօն այգօրինակ կանոնադրութիւններ ըննելու և թոյլատրելու: Կովկաս. Հայոց բար. ընկ. բացումը թոյլատրուած է յունուարի 23-ից: Ընկերութիւնը այժմեանից իսկ կարող է բանալ հայաբնակ վայրերում ճիւղեր: Ցանկանում ենք այս՝ միշտ էլ համբաւաւոր ընկերութեան կատարեալ յաջողութիւն:

— Յունուարի 24-ին Թիֆլիսում, 55 ամեայ հասակում կնքել է իւր մահկանացուն յայտնի հասարակական գործիչ Միք. Յով. Թամամշեանը, որ ձեռ տարիներ ներգործական դեր էր խաղում Թիֆլիսի քաղաքային, հասարակական բոլոր գործերում, աշխատակցելով տեղական մամուլի շատ օրգաններին։ Անցեալ տարի նա «Կովկասագիտական կուրսեր»-ում դասախոսում էր «Արեւելքի կրօնների պատմութիւնը»։

— Այս տարին Մոսկուայում պիտի լոյս տեսնի գրական ու գեղարուեստական մի կիսամյակայ հանդէս «Մահիցի» անունով, Արշակ Կայծունու խմբագրութեամբ:

— Թիֆլիսի Հայոց զրամատեքակ. ընկերութիւնը խնդրամատոյց է եղել Փոխարքային թոյլ տալ՝ Կովկասում հայոց թատրոնի նոր շինութեան համար փողոյարարութիւն անել:

— Հայ բանաստեղծ Ս. Շահազիզի մահուան առթիւ «Արա-
բատ»-ի խմբագրութիւնը ուղղեց Մոսկուա հետեւեալ հեռագիրը,
Մոսկուա, Լազարեան ձեմարան, Բրիտտափոր Յովհաննիսեանցին:

«Արարատ»-ի խմբագրութիւնը ամենահամաձայնեցի ընտա-
տեղծ և մի քանի սերունդների ուսուցիչ Շահազիզի մահուան
առթիւ իւր խորին վիշտն արտայայտելով, խնդրում է Ձեզ
նորա թաղման հանդիսին իւր ներկայացուցիչը լինել: